

ISSN: 2146-1961

Sucu, Ö.E. (2024). ŞEREFİYE VE DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ: TMS 36 VE ALTERNATİF YAKLAŞIMLAR, *International Journal of Eurasia Social Sciences (IJOESS)*, 15(58), 1935-1953.

DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijoess.4526>

Makale Türü (ArticleType): Derleme Makale

ŞEREFİYE VE DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ: TMS 36 VE ALTERNATİF YAKLAŞIMLAR

Özgür Ekin SUCU

Arş. Gör. Dr., Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli, Türkiye, ekin.sucu@kocaeli.edu.tr

ORCID:0000-0003-0973-090X

Gönderim tarihi: 29.06.2024

Kabul tarihi: 10.11.2024

Yayım tarihi: 01.12.2024

Öz

Şerefiyenin net varlıklar içerisinde oransal olarak artan payı ve şerefiye tutarlarında yaşanan artış eğilimi ile, maddi olmayan varlıkların günümüzde artan önemi, şerefiye konusunun daha fazla ele alınmasına ve konu ile ilgili çalışmaların artmasına sebep olmaktadır. Şerefiye konusu farklı açılardan tartışılmakta ve konu ile ilgili birçok farklı görüş bulunmaktadır. Farklı görüşler ve konu ile ilgili tartışmalar, standartların şerefiye konusunda yeterliliğinin sorgulanmasına neden olmaktadır. Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB) konu hakkında oluşan endişeleri dikkate alarak, bu endişeleri gidermek adına çalışmalar yürütmeye başlamıştır. IASB'nin konu ile ilgili devam eden çalışmalarından birisi de şerefiye ve değer düşüklüğü konusudur. Değer düşüklüğü testinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yürütülmekte ve alternatif yöntemler araştırılmaktadır. IASB değer düşüklüğü testinin iyileştirilmesine yönelik gerçekleştirdiği çalışmaların merkezine Tavan Payı (Headroom) kavramını koymuştur. Tavan Payı kavramı ile mevcut yöntemle ait sorunların çözülmesine yönelik çalışmalar yürütülmüştür. Türkiye'de şerefiye ve değer düşüklüğü konularında çalışmalar gerçekleştirilmiş olsa da sürecin iyileştirilmesine ve alternatif yöntemlerin incelenmesine yönelik çalışmalar yeterli düzeyde değildir. Çalışma şerefiye ve değer düşüklüğü konularına dikkat çekerek, konu ile ilgili geliştirme çalışmalarına katkı sunmayı amaçlamaktadır. Çalışmada standartlar kapsamında şerefiye kavramı teorik olarak incelenerek standartların şerefiyeye bakış açısı ortaya konmaya çalışılmış ve mevcut yöntem teorik olarak ele alınarak detaylı bir örnek ile açıklanmıştır. Mevcut yöntemin ele alınması ile birlikte IASB dokümanları incelenerek Tavan Payı yaklaşımının da arasında bulunduğu ve değer düşüklüğü testinin iyileştirilmesine yönelik olarak ele alınan alternatif yaklaşımlara yer verilmiştir. Değer düşüklüğü testine yönelik tartışmalarda değerlendirme kavramının önemi ön plana çıkmaktadır. Varlıkların değerlemelerine yönelik çalışmalarda subjektif değerlendirmelerin yarattıkları sorunlar ve sürecin işletmelere maliyet yaratması önemli problemler olarak dikkat çekmektedir. Bu kapsamda değer düşüklüğü testlerinin iyileştirilmesi adına, öncelikle değerlendirme sürecine yönelik iyileştirmelerin yapılması gerektiği göze çarpmaktadır. İşletmeler açısından değerlendirme sürecinde oluşabilecek maliyetlerin azaltılması, varlıkların değerlerinin bulunması aşamasında daha anlaşılabilir ve net bir yaklaşımın belirlenmesi önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Şerefiye, değer düşüklüğü, IASB, TMS 36, TFRS 3

Sorumlu Yazar: Arş. Gör. Dr., Özgür Ekin SUCU, Kocaeli Üniversitesi, ekin.sucu@kocaeli.edu.tr

Etik Kurul Onayı: Çalışma etik kurul onayı gerektirmemektedir.

İntihal/Etik: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği, araştırma ve yayım etiğine uyulduğu teyit edilmiştir.

GOODWILL AND IMPAIRMENT: TMS 36 AND ALTERNATIVE APPROACHES

ABSTRACT

The increasing proportion of goodwill within net assets over time, along with the rising trend in goodwill amounts and the growing importance of intangible assets in today's world, has led to greater attention being given to the topic of goodwill and an increase in related studies. Goodwill is a subject of debate from various perspectives, and there are many differing opinions on the matter. These differing views and discussions have raised questions about the adequacy of standards regarding goodwill. The International Accounting Standards Board (IASB) has taken into account the concerns raised on this issue and has begun working to address these concerns by gathering feedback from stakeholders. One of the ongoing projects by the IASB related to this issue concerns goodwill and impairment. Efforts are being made to improve the impairment test, and alternative methods are being explored. The IASB has placed the concept of "Headroom" at the center of its efforts to enhance the impairment test. The Headroom concept is being used to address problems associated with the current method. Although studies have been conducted in Turkey regarding goodwill and impairment, there is an insufficient level of research aimed at improving the process and exploring alternative methods. This study aims to contribute to the development of the field by drawing attention to the topics of goodwill and impairment. The study theoretically examines the concept of goodwill within the scope of standards and seeks to present the perspective of these standards on goodwill. It also theoretically addresses the current method and explains it with a detailed example. In addition to addressing the current method, IASB documents will be reviewed to discuss alternative approaches to improving the impairment test, including the Headroom approach. In debates concerning the impairment test, the importance of the valuation concept is emphasized. In studies related to asset valuation, subjective evaluations create problems, and the process becomes costly for companies. In this context, it is crucial to make improvements to the valuation process in order to enhance impairment tests, and to establish a more comprehensible and clear approach for determining asset values to reduce the costs that may arise during the valuation process for companies.

Keywords: Goodwill, impairment, IASB, IAS 36, IFRS 3

GİRİŞ

İşletme birleşmeleri ve satın almalarının sayılarında ve tutarlarında gerçekleşen artışlar şerefiye kavramını her geçen gün daha da ön plana çıkarmaktadır. Bu durumun yanı sıra ekonomik çevrenin değişen yapısı ile birlikte maddi olmayan duran varlıkların finansal tablolar üzerindeki artan etkisi finansal raporlamayı değişime sürüklemekte ve tanımlanamayan maddi olmayan varlıkların potansiyel kayıt yeri olan şerefiyenin önemini arttırmaktadır.

Gerçekleştirilen araştırmalar, şerefiyenin artan önemini destekler niteliktedir. Finansal krizin yaşandığı 2008 yılında S&P 500'ün toplam birikmiş şerefiye dengesi 1,6 trilyon ABD doları iken 2021 yılında bu tutar 3,7 trilyon ABD dolarına yükselerek 2 katından fazla bir oranda artmıştır. Avrupa Birliğinde de durum farklı değildir, borsada işlem gören işletmeler tarafından bildirilen şerefiye tutarı 2013 yılında 1.1 trilyon Euro iken 2019 yılında bu tutar 1,6 milyar Euroya yükselmiş altı yılda yaklaşık olarak %50 gibi bir oranda artış göstermiştir (IOSCO, 2023; 1) 2014-2018 yılları arası verilerini baz alan başka bir çalışma, dünya genelinde faaliyet gösteren borsa endekslerinde toplam şerefiyenin artan eğilimine dikkat çekmiştir. Çalışmada şerefiye tutarının, ABD borsa endeksinde %45, Avrupa borsa endeksinde %26, Hong Kong borsa endeksinde %60 ve Japonya borsa endeksinde %74 arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca şerefiyenin net varlıklar içerisindeki oranının istikrarlı bir artış eğilimi içinde olduğu veriler ile ifade edilmiştir. (HKICPA, 2020; 11-13). Şerefiyenin varlıklar içerisinde önemli bir yer almaya başlaması, işletme birleşmelerinin önemli bir parçası olması nedeniyle konu ile ilgili düzenleme ihtiyacı da bir zorunluluk halini almış ve Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB) konu ile ilgili projeler ve çalışmalar gerçekleştirmiştir.

Şerefiyenin raporlanmasına ilişkin olarak IASB, 2008 yılında TFRS 3 İşletme Birleşmeleri standardını yeniden yayınlamıştır. Standardın yayınlanmasını takip eden süreçte paydaşlardan gelen öneriler ve eleştiriler derlenmiş ve 2015 yılında bu geri dönüşler ile birlikte gerçekleştirilen çalışmaları aktaran bir rapor yayınlamıştır. Aynı yıl IASB tarafından “Şerefiye ve Değer Düşüklüğü Araştırma Projesi” başlatılmıştır (Özerhan ve Sultanoğlu, 2021; 94) IASB konu ile ilgili çalışmalara devam etmektedir.

IASB tarafından gerçekleştirilen çalışmalar diğer kuruluşlar tarafından da takip edilmekte ve bu kuruluşlar sürece katkı vermek adına çalışmalar yürütmektedir. Bu çalışmalardan biri de Avrupa Finansal Raporlama Danışma Grubunun (EFRAG) 2017 yılı haziran ayında gerçekleştirmiş olduğu “Şerefiye Değer Düşüklüğü Testi; Geliştirilebilir mi?” adı altında tartışmaya açılan ve paydaşların yorumlarının istendiği çalışmadır. 22 yorum mektubu ile önemli paydaşların katılım sağladığı çalışmanın sonuçları 2018 martında duyurulmuştur. Katılımcıların birçoğu şerefiye değer düşüklüğü testinin belirli alanlarda geliştirilebileceğini ifade etmiş, yapılacak değişikliklerde de maliyet fayda analizine dikkat edilmesi gerektiği vurgusunu yapmıştır. Farklı görüşlerin de yer aldığı bu tartışmanın kapsamı sadece değer düşüklüğü testi ile sınırlı tutulmuştur (EFRAG, 2018). Bu tür çalışmalar IASB'nin gerçekleştirdiği çalışmaları destekleyici ve daha çok paydaşları konuya dahil etmek adına yararlı çalışmalar olmak ile birlikte çalışmaların odağında IASB bulunmaktadır. Genellikle

kuruluşlar, IASB'ye konu ile ilgili gerçekleştirdikleri çalışmaları, önerileri ve düşüncelerini sunarak IASB'nin yürütmekte olduğu çalışma ve projelere katkı sunmaya çalışmaktadır.

Bu kapsamda çalışmada IASB'nin konu ile ilgili doküman ve çalışmaları temel alınarak, şerefiye ve değer düşüklüğü testine yönelik proje ve çalışmalar ve bu yayınlarda ele alınan yaklaşımlar incelenmiştir. Günümüzde şerefiyenin sınırlı/sınırsız ömre sahip olması, amortisman uygulanması, oluşumuna yönelik açıklamaların yeterliliği, işletme içi yaratılan şerefiyenin durumu gibi birçok konuda farklı görüşler yer almakta ve tartışmalar devam etmektedir. Tartışmaların derinliği ve çeşitliliği dikkate alınarak çalışmanın konusu, yeni bir yöntem ve teori geliştirilmesine yönelik olması sebebiyle, şerefiye ve değer düşüklüğü testine yönelik tartışmalar ve gelişmeler ile sınırlı tutulmuştur. Çalışma, standartların ve paydaşların konuya bakış açısını irdeleyerek, değer düşüklüğü testine ve şerefiyenin nakit yaratan birimlere dağıtılmasına yönelik yaklaşımlar ile birlikte IASB öncülüğünde gerçekleştirilen geliştirme çalışmalarını incelemeyi ve yeni yöntemlerin geliştirilmesi aşamasında sürece katkı vermeyi amaçlamaktadır.

Bu doğrultuda çalışmada öncelikle şerefiye kavramı ele alınacak ve standartların şerefiyeye bakış açısı irdelenecektir. Şerefiye konusunda gerçekleşen başlıca tartışmalara değinilecek ve değer düşüklüğü durumunda mevcut yönteme dair detaylı bir örnek ile şerefiyenin nakit yaratan birimlere dağıtımı ve değer düşüklüğünün şerefiyeden karşılanmasına yönelik mevcut yaklaşım ortaya konulacaktır. Mevcut uygulamanın yanı sıra IASB tarafından gerçekleştirilen geliştirme çalışmaları kapsamında paydaşların sunmuş oldukları ve IASB çalışmalarında ortaya konan alternatif yaklaşımlar ele alınacak ve sürece yönelik gelişmelerin güncel durumları ve karşılaşılan sorunlar ile birlikte sürecin geliştirilmesine yönelik önerilere yer verilecektir.

Şerefiye ve Standartlar

Bir işletmenin satılması durumunda, satışa konu olan işletmenin satış tutarının defter değerini geçen kısmı şerefiye veya peştamallık olarak adlandırılmaktadır. Geçmiş dönemlerde hava parası ismi ile dar bir kavram olarak ele alınan ve rekabet ortamının doğal bir sonucu olarak ortaya çıkan şerefiye, küreselleşmenin etkisi ve rekabetin artması ile daha önemli bir hal almış ve kapsamı genişlemiştir. Üstün yöneticilik becerisi, güçlü ticari ve sosyal bağlantılar, yüksek müşteri sadakati, işletmeye özgü özel yetenekler ve bilgiler gibi faktörlerin yaratmış olduğu rekabet avantajı göz önüne alındığında işletmelerin sahip oldukları defter değerinin üzerinde bir tutara satılması oldukça doğal bir durumdur. Geçmişte güvenilir bir bakkalın dükkânını devretmesi sonucu ortaya çıkan hava parası günümüzde yüksek düzeyde ziyaret edilen bir internet sitesinin yüksek bir tutarda satılması sonucu oluşan peştamallık bu faktörlere bağlı olarak gerçekleşen durumlar olarak ifade edilmiştir. (Satım ve Süphandağ, 2010; 1-2).

Literatürde konu ile ilgili olarak hava parası, peştamallık ve şerefiye kavramlarının kullanıldığı gözlemlenmiştir. Türk Dil Kurumu Sözlüğü dikkate alındığında şerefiye: "Bir yer bayındır duruma getirildiğinde çevrede bulunan mülklerin değeri arttığından, sahiplerinden belediyece alınan para." veya "Kooperatiflerde üst katlardaki

evlerin veya caddeye bakan evlerin sahiplerinden alınan fazla ücret.” olarak ifade edilmektedir. Peştamallık ise “hava parası” olarak tanımlanmaktadır.

Bu iki kavram ele alındığında Türk muhasebe dilinde şerefiyenin aslında Türk Dil Kurumu Sözlüğünde yer alan sözlük anlamından farklı olarak, kökeni Osmanlıya dayandığı düşünülen ve Farsça kökenli bir kelime olan, peştamallık tanımına benzer şekilde kullanıldığı görülmektedir. İngilizce “goodwill” kelimesi Türkçe muhasebe diline şerefiye olarak yerleşse de kelimelerin sözlük anlamları dikkate alındığında peştamallık kavramı ile daha fazla örtüşmektedir (Sarioğlu ve Esen, 2007; 45).

Kavramlarda yaşanabilecek yanlış anlaşılmaları önlemek ve ortak bir dil kullanmak adına çalışmada şerefiye ifadesi, geçmişten günümüze kullanılan ve hava parası olarak değerlendirilen peştamallık kavramı ile özdeş olarak Türk muhasebe dilinde yaygın kullanım şekli ile şerefiye adı altında kullanılacaktır. İngilizce kaynaklarda kullanılan “goodwill” kavramı çalışmada şerefiye olarak ifade edilecektir.

Şerefiye kavramı standartlar kapsamında ele alındığında TFRS 3 İşletme Birleşmeleri, TMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü Standardı ve TMS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar Standardı olmak üzere üç standart ön plana çıkmaktadır.

Standartlar varlığı, işletme tarafından kontrol edilen ve işletmeye ekonomik fayda sağlaması muhtemel bir kaynak olarak tanımlanmaktadır. Maddi Olmayan Duran Varlıklar ise fiziksel nitelikten yoksun tanımlanabilir parasal olmayan bir varlık olarak tanımlanmaktadır. Fiziksel nitelikten yoksun olmak, belirlenebilir olmak, ekonomik fayda sağlama potansiyeli taşımak ve işletmenin kontrolünde olmak gibi belirli şartlar sağlanmadıkça standart, ilgili kalemi maddi olmayan duran varlık olarak sınıflandırmamaktadır. Bu tür kalemler için gerçekleştirilen harcamaların aktifleştirilmemesi ve ilgili dönemin gideri olarak muhasebeleştirilmesi gerektiği vurgulanmış, istisnası olarak maddi duran varlık olarak sınıflandırılmayan bir kalem için gerçekleştirilen harcamanın, işletme birleşmesinin parçası olması şartı ile şerefiyenin bir parçası olarak aktifleştirilebileceği belirtilmiştir. Standartlara göre şerefiye, işletme birleşmesi sonucu ortaya çıkabileceği gibi işletme içinden de yaratılabilecek bir varlık türüdür fakat standart işletme içi yaratılan şerefiyenin “işletme tarafından kontrol edilen tanımlanabilir bir kaynak” olarak görmediğinden, muhasebeleştirilmesine imkân tanımamaktadır. (TMS 38)

Görüldüğü üzere şerefiyenin finansal tablolarda yer alması işletme birleşmesi sonucu oluşması ile mümkün olmaktadır. Her ne kadar standartta işletme içi şerefiyenin yaratılabileceği vurgulansa da yaratılan bu değer şerefiye adı altında muhasebeleştirilmesi mümkün olmamaktadır. Bu durum şerefiyeye bakış açısının anlaşılabilirliği için TMS 38 Maddi Olmayan Varlıklar standardı kadar TFRS 3 İşletme Birleşmeleri standardını da önemli hale getirmektedir.

TFRS 3 İşletme Birleşmeleri standardı ele alındığında şerefiye “Tek olarak tanımlanamayan ve ayrı olarak kaydedilemeyen bir işletme birleşmesinde edinilmiş diğer varlıklardan kaynaklanan gelecekteki ekonomik

fayda” olarak tanımlanmıştır. Bir varlık olarak nitelendirilen şerefiye, TMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü Standardında da diğer varlık türlerinden farklı olarak ele alınmaktadır. Diğer varlıklar için değer azalışı kaydını tersine çevirecek bir artışın meydana gelmesi halinde yapılması gereken işlemler ifade edilmiş olsa da şerefiyede gerçekleşen bir azalışın sonradan gerçekleşebilecek bir değer artışı ile tekrar eski haline getirilmesi mümkün olmamaktadır.

TMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü Standardı incelendiğinde değer düşüklüğü, bir varlığın defter değeri ile geri kazanılabilir değerinin (satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değer ve kullanım değeri arasında büyük olan değer) karşılaştırılması yoluyla ölçülmektedir. Bir varlığın defter değerinin geri kazanılabilir değerden yüksek olması varlıkta değer düşüklüğü olduğunu ifade etmektedir. Standartlar kapsamında varlıkların durumları incelendiğinde, “*Stoklar maliyet bedeli ile net gerçekleştirilir değerinin düşük olanı ile değerlenir*” ifadesi yer almaktadır ve bu ifade, stokların maliyet bedelinin üstünde bir değer ile gösterilemeyeceğini ifade etmektedir. Stoklarda değer artışından söz edilemeyeceği, gerçekleşen değişimlerin sadece değer azalışı açısından söz konusu olduğu görülmektedir. Maddi Duran Varlıklarda ise değer azalışları olabileceği gibi yeniden değerlemeler sonucunda değer artışları da söz konusu olmaktadır. Stoklar farklı bir standart altında değerlendirmeye alınmaktadır. Şerefiye, TMS 36 Standardı kapsamında yer alan diğer varlıklardan ziyade stoklar gibi değer artışının söz konusu olmadığı varlık türü olarak standartlarda yerini almaktadır.

Şerefiye, stoklar gibi değer azalışına tabi olsa da değer azalışına sebep olan azalmanın ortadan kalkması halinde herhangi bir düzeltme kaydı ile tekrardan tablolarda değerinin eski haline dönmesi mümkün değildir. Şerefiyede gerçekleşen değer düşüklükleri bir düzenleyici hesap ile değil direkt şerefiye hesabının azaltılması ile gösterilmektedir. Bu durum şerefiyenin diğer varlıklar arasında bir istisna olarak ele alınmasına sebep olmaktadır.

TMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü standardı 114. Maddede varlıklara özgü bu durum yine şerefiye hariç tutularak belirtilmiş ve geçmiş dönemde gerçekleşen bir değer düşüklüğü zararının muhasebeleştirilmesinden sonra gerçekleşen (Geri kazanılabilir tutarın belirlenmesi sürecinde kullanılan tahminlerin değişmesi koşuluyla) bir değişiklik olması durumunda zararın iptal edileceği ifade edilmiştir ve bu durumda ortaya çıkan artışın, değer düşüklüğü zararının iptali olarak değerlendirileceği belirtilmiştir. İlgili standartta varlıklara ait değer azalışlarına yönelik diğer maddelerde de şerefiye hariç ibaresi kullanarak yapılması gereken işlemler ifade edilmiştir. (TMS 36)

Standartlar genel olarak ele alındığında şerefiyenin diğer varlık türlerinden ayrı tutulduğu ve birçok konuda ayrı değerlendirildiği açıkça gözlemlenmektedir. Maddi Olmayan Duran Varlıkların genel yapısı sebebiyle, finansal tablolarda yer almayan fakat işletmenin değerini etkileyen unsurların tablolara yansıtılmaması hususunda yaşanan sorunlar, şerefiye hesabına yüklenerek durum aşılımaya çalışılmaktadır. Bu nedenle şerefiye varlıklar arasında istisna olarak ele alınmış ve bir işletme birleşmesi sonucunda ortaya çıkması koşuluna bağlanmıştır.

Şerefiye Tartışmaları ve Değer Düşüklüğü Yaklaşımları

Şerefiyenin karışık yapısı ve varlıklar arasında artan önemi sebebiyle şerefiye ve değer düşüklüğü konusu farklı açılardan ele alınmakta ve tartışılmaktadır. Şerefiyeye bakış açısının coğrafya ve meslek gruplarına göre farklılaşabildiği gözlemlenmiştir.

CFA Enstitüsü %66'sı portföy yöneticilerinden oluşan katılımcılarına yönelik bir anket gerçekleştirmiş ve bu anketin verilerini dikkate alarak şerefiye konusunda amortismanla geri dönmeden önce açıklamaların iyileştirilmesi gerektiğine yönelik tavsiyede bulunmuştur. Özellikle işletme birleşmelerine yönelik olarak değerlendirme modeli, tahmin ve varsayımlara dair bilgiler, satın alma performansına yönelik nitel ve nicel bilgiler ve yönetimin satın alma performansına ilişkin değerlendirmeler gibi değerlendirme sürecine ışık tutacak bilgilere ait açıklamaların yapılmasının önemini vurgulamıştır. Çalışmada katılımcılara birçok farklı soru yöneltilmiştir. Anket sonuçları arasında katılımcıların %74'ünün değer düşüklüğünü, amortismandan daha anlamlı bulduğu gözlemlenmiştir. Çalışmada anket sonuçlarına yönelik değerlendirmede değer düşüklüğünün yatırımcılara yararlı bilgiler verdiği, ortadan kaldırılmasının gerekmediği fakat daha şeffaf olması gerektiği sonucu ortaya konmuştur (Peters, 2021). Coğrafya olarak değerlendirildiğinde çalışmaya katılanların %66'sının Amerika kıtasında yer aldığı gözlemlenmiştir.

Japonya Muhasebe Standartları Kurulu (ASBJ) ve Hong Kong Yeminli Mali Müşavirler Enstitüsü (HKICPA) personelinin bir araya gelerek ASAF toplantısı için gerçekleştirmiş olduğu çalışmada edinilen şerefiyenin, işletme içinden oluşturulan şerefiyeden bağımsız ayrı bir hesap olduğu vurgulanmış ve edinilmiş şerefiyenin tarihi maliyet ile ölçülmesi gereken bir varlık olduğu ifade edilmiştir. Çalışmada edinilen şerefiyenin sistematik olarak itfa edilmesi gerektiği ve edinilen şerefiyenin ilgili olduğu nakit yaratan birimlerde değer düşüklüğü belirtisi görüldüğünde değer düşüklüğü açısından test edilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca çalışmada değer düşüklüğü testi ile birlikte amortismanın da uygulanması gerektiği belirtilmiş ve amortisman periyodu ile yöntemlerine yönelik çalışmalar sunulmuştur (HKICPA, 2020).

Dokümanlar incelenerek birçok görüş mektubu ve gerçekleştirilen çalışmalar dikkate alındığında paydaşların bir kısmının değer düşüklüğünün yeterli olmadığını, şerefiyenin sınırlı süreli bir varlık olarak değerlendirilmesi gerektiğini ve bu nedenle şerefiye için amortisman ayrılması gerektiğini vurguladığı gözlemlenmiştir. Paydaşların bir diğer kısmı amortismanla gerek olmadığını mevcut durumun, açıklamaların iyileştirilmesi ile daha etkin bir hale gelebileceğini belirtmiş ve açıklamalarda işletme birleşmelerine yönelik beklentiler, sinerji etkisinin beklenen etkileri gibi önemli bilgilere yer verilmesinin yeterli olacağını ifade etmiştir. Bir başka paydaş bakış açısı da mevcut yöntem alternatif olarak, genellikle şerefiyeyi koruma amaçlı, yeni yöntemlerin araştırılmasının ve geliştirilmesinin faydalı olacağını iletmiş ve değer düşüklüğü testinin iyileştirilmesine yönelik çalışma ve görüş katkısı sunmuştur.

Çalışma, amacı doğrultusunda, şerefiye ile ilgili başlıca tartışmalar arasında değer düşüklüğü testinin iyileştirilmesine yönelik çalışmalara odaklanacak ve sınırlı tutulacaktır. Bu kapsamda şerefiye ve değer

düşüklüğü konusunda mevcut uygulama ve alternatif yaklaşımlar incelenecektir. Mevcut durumun daha iyi anlaşılabilmesi için şerefiyenin nakit yaratan birimlere dağıtımını standartlar açısından teorik olarak ele alınacak ve detaylı bir örnek ile açıklanacaktır. Devamında değer düşüklüğü testine yönelik geliştirme çalışmaları kapsamında IASB tarafından irdelenen ve alternatif olarak isimlendirilen yeni yaklaşımlara yer verilecektir.

TMS 36 Kapsamında Değer Düşüklüğü Testi

Standartlarda şerefiyenin diğer varlıklardan veya varlık gruplarından bağımsız olarak nakit akışı yaratmadığı ve nakit yaratan birden fazla birimin nakit akışına katkıda bulunduğu görüşü hakimdir. Bu nedenle standartlara göre bir işletme birleşmesi sonucu ortaya çıkan şerefiye, birleşme sonucunda beklenen sinerji ile ilişkilendirilen her bir nakit yaratan birim veya birim grubuna dağıtılmalıdır. Standart şerefiyenin dağıtılması hususunda (daha iyi yansıtacak başka yöntemlerin bulunduğu kanıtlanmadıkça) ölçü olarak nakit yaratan birimlerin bütün içerisindeki değerlerini esas almaktadır. Şerefiye dağıtımı göreceli bir değer yaklaşımı kullanılarak yapılmaktadır. (TMS 36)

Değer düşüklüğünün belirlenmesi sonucunda şerefiyenin, nakit yaratan birimlere dağıtımı ile ilgili olarak TMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü Standardının 90.maddesi önem taşımaktadır. Standardının 90. Maddesinde

“Şerefiyenin dağıtıldığı nakit yaratan bir birimin, değer düşüklüğü açısından yıllık olarak test edildiği ve ilgili birimin değer düşüklüğüne uğramış olabileceğine ilişkin her ne zaman bir belirti ortaya çıkarsa, şerefiye dahil defter değeri ilgili birimin geri kazanılabilir tutarı ile karşılaştırılmak suretiyle değer düşüklüğü açısından test edilir. Birimin geri kazanılabilir tutarının defter değerini aşması durumunda, anılan birim ve bu birime dağıtılan şerefiye değer düşüklüğüne uğramamış kabul edilir.”

İfadesi yer almaktadır. İlgili standardın 105. Maddesinde bir varlığın defter değerinin değer düşüklüğü zararının dağıtılması sırasında ölçülebiliyorsa elden çıkarma maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değer ve belirlenebildiği takdirde kullanım değerinden yüksek olan tutarın altına düşmeyeceği belirtilmiştir. Bu duruma ek olarak bu tutarların eksinin altında olması durumunda değerinin sıfırın altına düşmeyeceği ifade edilmiştir. Bu maddelerin yanı sıra istisnai başka bir durum söz konusudur.

Değer düşüklüğü sonucu, şerefiyenin göreceli dağıtımı sırasında nakit yaratan birimlerden bir veya birden fazla birime düşen payın, ilgili birimin değer düşüklüğü tutarından fazla olması durumunda oluşacak istisna bir durum bulunmaktadır. Değer düşüklüğü öncelikle şerefiyeden karşılanmaktadır, bir birime ait şerefiye payının, birimin değer kaybından fazla olması durumunda, tutarın şerefiyeden düşülmesi sebebiyle, ilgili birimin defter değerinde bir değişiklik olmayacağı ortadadır. Şerefiye bir nakit yaratan birim için ödenebileceği gibi birden fazla nakit yaratan birim için de ödenebilmektedir. Bu nedenle göreceli dağıtım sonucunda dağıtılan şerefiye payları ve değer düşüklükleri her birim için ayrı olarak dikkate alınmalıdır. Her nakit yaratan birim değer düşüklüğü sonucunda kendi payına düşen şerefiye tutarına göre değerlendirmeye alınmalıdır. Bu noktada nakit

yaratan birimlerin bir kısmı şerefiye paylarını tüketirken bir kısmı tüketmeden değer düşüklüğünü şerefiyeden karşılamış olacak ve toplam tutarlar dikkate alınarak yapılacak hesaplamalarda şerefiyeden karşılanmadan nakit yaratan birimlerin toplamında bir değer düşüklüğü gerçekleştiği görülecektir. Bu durum standartlarda ele alınan yaklaşıma uygun olmayacaktır. Konunun daha iyi anlaşılabilmesi adına bahsi geçen istisnai duruma ait şerefiyenin dağıtımı örneği şu şekildedir;

Defter değeri 12.500.000 TL olan ZGR işletmesi A, B, C ve D nakit yaratan birimlere sahiptir ve yapılan anlaşma gereği ZGR işletmesi 14.000.000 TL'ye satın alınmıştır. İlgili işletmeye ait nakit yaratan birimlerin son durumlarına ait bilgiler tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Nakit Yaratan Birimlere Ait Değerler

Nakit Yaratan Birim (NYB)	A	B	C	D
Defter Değeri	₺3.000.000	₺1.500.000	₺6.000.000	₺2.000.000
Satışların Maliyeti Düşülmüş Gerçeğe Uygun Değer	₺2.000.000	₺1.200.000	₺5.200.000	₺1.400.000
Kullanım Değeri	₺2.500.000	₺1.000.000	₺5.400.000	₺1.250.000

Öncelikle ZGR işletmesi satın alınırken 1.500.000 TL (14.000.000-12.500.000) tutarında edinime bağlı şerefiye tutarı oluşmuştur. Edinilen işletmenin nakit yaratan birimlerinde ortaya çıkan bir değer düşüklüğü durumunda standartlara göre değer düşüklüğü ilk olarak belirlenen şerefiye tutarından düşülecektir. Değer düşüklüğünün belirlenmesi için öncelikle Nakit yaratan birimlerin Geri Kazanılabılır değerlerinin bulunması gerekmektedir. Geri Kazanılabılır değer, satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değer ile kullanım değerinin yüksek olanı olarak ifade edilmiştir. Geri Kazanılabılır Tutar belirlendikten sonra toplam değer düşüklüğü ile şerefiyeden nakit yaratan birimlere düşen payların karşılaştırılması gerekmektedir.

Tablo 2. Değer Düşüklüğü Durumunda Şerefiyeden Karşılanacak Paylar (İlk Hesaplama)

Nakit Yaratan Birim	A	B	C	D	Toplam
Defter Değeri	₺3.000.000	₺1.500.000	₺6.000.000	₺2.000.000	₺12.500.000
Geri Kazanılabılır Tutar	₺2.500.000	₺1.200.000	₺5.400.000	₺1.400.000	₺10.500.000
Değer Düşüklüğü	₺500.000	₺300.000	₺600.000	₺600.000	₺2.000.000
Defter Değeri Oranları	24%	12%	48%	16%	100%
Şerefiyeden Dağıtılacak Pay	₺360.000	₺180.000	₺720.000	₺240.000	₺1.500.000

Tablo 2 'de görüleceği üzere toplamda 2.000.000 TL tutarında gerçekleşen bir değer düşüklüğü oluşmuştur. Standart gereği bu değer düşüklüğü öncelikle şerefiyeden karşılanacaktır. Kalan değer düşüklüğü tutarı nakit yaratan birimlerin değerlerinden düşülecektir. Şerefiye dağıtılmadan önce kontrol edilmesi gereken durum C nakit yaratan biriminde göze çarpmaktadır. Tablo 2 incelendiğinde C nakit yaran birimine değer düşüklüğü nedeniyle şerefiyeden düşen pay 720.000TL'dir ve C nakit yaratan biriminin değer düşüklüğü tutarı olan 600.000TL'den fazladır. Bu kapsamda C nakit yaratan birimi özelinde dağıtılmayacak 180.000 TL tutarında bir şerefiye payı oluşmaktadır. Nakit yaratan birimlerim toplam değer kaybı 2.000.000 TL ve şerefiye tutarı 1.500.000 TL'dir. Standart gereği şerefiyenin tamamen ortadan kalkması ve kalan 500.000 TL'nin nakit yaratan birimlerin defter değerlerinden düşülmesi gerekmektedir. Bu nedenle C nakit yaratan birim için şerefiye tutarı

720.000TL yerine 600.000 TL olarak değerlendirilecek ve 1.500.000 TL'lik şerefiye tutarından düşülerek kalan 900.000 TL diğer nakit yaratan birimlere kendi aralarında göreceli olarak dağıtılacaktır.

Tablo 3. Değer Düşüklüğü Durumunda Şerefiyeden Karşılancak Paylar (İstisna Durum)

Nakit Yaratan Birim	A	B	C	D	Toplam
Defter Değeri	₺3.000.000	₺1.500.000	₺6.000.000	₺2.000.000	₺12.500.000
Geri Kazanılabilir Tutar	₺2.500.000	₺1.200.000	₺5.400.000	₺1.400.000	₺10.500.000
Değer Düşüklüğü	₺500.000	₺300.000	₺600.000	₺600.000	₺2.000.000
Defter Değeri Oranları	46,15%	23,08%		30,77%	100,00%
Şerefiyeden Dağıtılacak Pay	₺415.385	₺207.692	₺600.000	₺276.923	₺1.500.000

Tablo 3 incelendiğinde şerefiyeden kalan tutarın diğer nakit yaratan birimlere göreceli dağıtım sonrasında ilk dağıtım sırasında C nakit yaratan birimde karşılaşılan duruma benzer bir durum ile karşılaşılmamıştır. Bu nedenle yeni bir hesaplama yapmaya gerek kalmamıştır. Dört nakit yaran birime şerefiyeden değer düşüklüğü payları dağıtılmış, şerefiyenin tamamının dağıtılması sonucunda değer düşüklüğünden kalan tutar 500.000 TL (2.000.000-1.500.000) ilgili nakit yaratan birimlerin defter değerinden düşülmüştür. Bu durum sonucunda finansal tablolarda şerefiye tutarı sıfırlanmış ve nakit yaratan birimlerin yeni defter değerleri tablo 4'te gösterildiği şekilde oluşmuştur.

Tablo 4. Dağıtım Sonrası Nakit Yaratan Birimlerin Yeni Defter Değerleri

Nakit Yaratan Birim	A	B	C	D
Eski Defter Değeri	₺3.000.000	₺1.500.000	₺6.000.000	₺2.000.000
Değer Düşüklüğü	₺500.000	₺300.000	₺600.000	₺600.000
Şerefiyeden Dağıtılan Pay	₺415.385	₺207.692	₺600.000	₺276.923
Birimin Değer Düşüklüğü	₺84.615	₺92.308	₺0	₺323.077
Yeni Defter Değeri	₺2.915.385	₺1.407.692	₺6.000.000	₺1.676.923

2.000.000 TL tutarındaki değer düşüklüğü standart kapsamında öncelikle şerefiye tutarı olan 1.500.000 TL'den karşılanmış, kalan tutar ise A, B ve D nakit yaratan birimlerin defter değerinden düşülmüştür. C nakit yaratan biriminin defter değerinin ilgili birime düşen şerefiye payının, birimin değer düşüklüğünden fazla olması nedeniyle değer düşüklüğüne uğramadığı ve defter değerinde bir değişiklik olmadığı, diğer nakit yaratan birimlerde ise toplamda 500.000 TL tutarında bir değer düşüklüğü olduğu görülmektedir.

Değer Düşüklüğü Testine Alternatif Yaklaşımlar

Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB) yürüttüğü çalışmalarda şerefiyeyi korumayı amaçlayan alternatif yaklaşımlar üzerine odaklanmış ve Headroom kavramını kullanmıştır. Headroom kavramı farklı çevirilerde tavan boşluğu veya boşluk payı olarak çevrilebilmektedir. Sözlük anlamı olarak bir çatı, tavan veya bir şeyin tepesinin altındaki alan yahut bir şeyin içerisinde iken başın üstünde kalan alan olarak da farklı anlamlarda kullanılabilir. Finans ve ekonomi alanı olarak ele alındığında gelişme, ilerleme veya büyüme fırsatı, uygunluğu olarak ifade edilebilmektedir. Bu kapsamda çalışmada headroom kavramı, nakit yaratan birimler açısından geri kazanılabilir tutarlarının ilk test döneminde oluşacak hesaplamaları ve sonrasında şerefiye ile birlikte oluşacak maksimum değeri belirlemeleri açısından Tavan Payı olarak ifade edilecektir.

Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB) ilk olarak Edinim Öncesi Tavan Payı yaklaşımını tartışmaya açmıştır. 2017 yılının sonlarında ise Edinim Öncesi Tavan Payı yaklaşımı yerini Güncellenmiş Tavan Payı yaklaşımına bırakmıştır. Sonraki dönemlerde Tavan Payı yaklaşımı olarak ifade edilen yaklaşım üzerinde çalışmalar devam etmektedir. Farklı bölgelerde farklı kuruluşlarla mevcut uygulamalar ve gerçekleştirilen çalışmalar hakkında bilgi alışverişinde bulunan IASB, alternatif yöntemleri araştırmış ve bu yaklaşımları tartışmaya açmıştır. Bu alternatif yaklaşımlar arasında Edinim Öncesi Tavan Payı yaklaşımına benzer olarak nitelendirilen Hızlandırma (Step-up) Yaklaşımı, Zımnî (Implied) Şerefiye Yaklaşımı, Doğrudan Değer (Direct Value) Yaklaşımı, Fiili Nakit Akım (Subsequent Cash Flow) Testi yer almaktadır. Bahsi geçen yaklaşımlar farklı açılardan yetersiz bulunmuş ve henüz yeterli seviyede bir yaklaşıma karar verilmediği sonucuna ulaşılmıştır. Alternatiflerin yeterli seviyede olmaması bu arayışın sonlandırıldığı anlamını taşımamaktadır, IASB daha sonra yayınlamış olduğu tasarlarda şerefiyeyi korumaya yönelik modelden bahsetmeye devam etmekte ve Değer yaklaşımı testini iyileştirmeye yönelik çalışmaları sürdürmektedir. Çalışmanın bu bölümünde IASB tarafından dikkate alınan temel yaklaşımlar ele alınacaktır. Yapılan tanımlar IASB'nin konu ile ilgili olarak yayınladığı dokümanlar ve çalışmalar ile sürece katkı sunma amacıyla görüş belirten kuruluşların görüş ve yayınladıkları dokümanları temel alınarak oluşturulmuştur.

Edinim Öncesi Tavan Payı (Headroom) Yaklaşımı

IASB şerefiye değer düşüklüğü testinin geliştirilmesi amacıyla gerçekleştirdiği çalışmalarda 2016 yılında Edinim Öncesi Tavan Payı Yaklaşımını açıklamış ve tartışmaya açmıştır. Yaklaşım edinim öncesinde işletmenin elinde bulundurduğu varlığa dair geri kazanılabilir tutarın hesaplanmasını ve defter değerinin üzerinde bir değer bulunması durumunda artışın tavan payı olarak ifade edilen değer üzerinden dikkate alınmasını temel almaktadır. Yaklaşımın amacı ilerleyen dönemlerde oluşabilecek değer düşüklüğünün şerefiye yerine hesaplanan tavan payından karşılamak ve bu şekilde şerefiyeyi değer düşüklüğünden korumaktır (IASB, 2016; IASB, 2017a)

Yaklaşım, satın alma öncesi elde tutulan varlığa ait tavan payının bir kereye mahsus belirlemekte ve ilerleyen dönemde bu tutarı kullanmaktadır. Bir kereye mahsus yapılacak bu değerlendirme işletmeye maliyet avantajı sağlarken, zaman içerisindeki değer değişimlerine yönelik ihtiyaçlara karşılık veremeyecek olması yaklaşımın bir zayıflığı olarak değerlendirilmektedir. 2017 yılının sonlarına doğru tavan payının edinim öncesinde belirlenmesi yerine sürekli güncellendiği bir yaklaşım olarak Güncellenmiş Tavan Payı Yaklaşımı ortaya çıkmıştır (IASB, 2017d)

Tavan Payı (Headroom) Yaklaşımı

Edinim Öncesi Tavan Payı yaklaşımına yöneltilen eleştiriler sonucunda tavan payının sonraki dönemlerde yeniden hesaplanması yolu ile güncellenmesini içeren, Güncellenmiş Tavan Payı yaklaşımı olarak ortaya çıkan, Tavan Payı yaklaşımı, 2018 yılı Nisan ayında Muhasebe Standartları Danışma Forumunda sunulmuştur.

Yaklaşım, şerefiye değer düşüklüğü testinin etkinliğinin arttırılması amacına yönelik bir örnek uygulama ile açıklanmıştır (IASB, 2017c; IASB, 2017d)

Alternatif yöntemler arasında en çok dikkat çeken yaklaşım, tavan payı kavramını temel alan ve bu konuda güncel yaklaşım olan, Tavan Payı yaklaşımıdır. IASB gerçekleştirmiş olduğu araştırmalarda değer düşüklüğünün doğrudan şerefiyeden düşülmesine yönelik endişeleri dikkate almış ve Tavan Payı kavramını ortaya koymuştur. Bu kavram değer düşüklüğünün ilk olarak şerefiyeden karşılanmasını engelleyerek, şerefiyeyi korumayı amaçlamaktadır.

Yöntemin temelinde işletmede yer alan nakit yaratan birimlerin geri kazanılabilir tutarlarının hesaplanması yatmaktadır. Nakit yaratan bir birimde hesaplanan geri kazanılabilir değer, defter değerini aşarsa aradaki fark tavan payı adı altında hesaplamaya alınacak fakat muhasebeleştirilmeyecektir. İşletme içinde yaratılan ve ilgili nakit yaratan birime atfedilen bu fark “tanımlanamayan tavan payı” olarak ifade edilmektedir. Tanımlanamayan tavan payı ile bir nevi işletmede var olan nakit yaratan birimlerin işletme içi yaratmış oldukları şerefiye tutarı hesaplanmış olmaktadır. Standartlarda işletme içi yaratılan şerefiyenin muhasebeleştirilemeyeceği belirtilmiştir ve bu durum, muhasebeleştirilmemesi sebebiyle, ilgili açıklama ile çelişmemektedir. Birleşme sonrasın ilerleyen dönemlerde tanımlanamayan tavan payı ve edinim ile elde edilen şerefiye tutarının birleşimi ise toplam tavan payı olarak ifade edilmektedir. Toplam tavan payı, ilgili nakit yaratan birimin geri kazanılabilir değeri ile defter değeri arasındaki fark olarak belirlenmektedir. Tavan Payı yaklaşımında mevcut yöntemden farklı olarak toplam tavan payında bir değer azalışı olup olmadığı kontrol edilmektedir (IASB, 2018)

Örneğin, bir işletmenin satın almış olduğu A nakit yaratan birimi ele alındığında A nakit yaratan biriminin satın alımında elde edilen şerefiye 200 TL’dir. Satın alma sonrasında A birimine ait defter değeri 650 TL, hesaplanan geri kazanılabilir değer ise 970 TL ve tanımlanamayan tavan payı değeri 120 TL’dir. Değer düşüklüğü testinin yapıldığı sonraki dönemde ise A biriminin defter değeri 630 TL, geri kazanılabilir değeri 920 TL’dir. Verilen örneğe ait toplam tavan payı tutarı, ilk dönemde hesaplamaların ilk kez yapılması ve değişimin söz konusu olmaması sebebiyle, Geri Kazanılabilir Değer – Defter Değer veya Şerefiye + Tanımlanamayan Tavan Payı denkleminde hesaplanabilmektedir ve toplam tavan payı 320 TL olarak hesaplanmaktadır. Test dönemi olan ikinci dönemin Geri Kazanılabilir Değer – Defter Değeri hesaplandığında toplam tavan payının 290 TL olduğu belirlenmektedir.

Toplam tavan payında 30 (320-290) TL değerinde bir azalma söz konusudur. Tavan Payı yaklaşımına göre bu azalış bir değer düşüklüğünü ifade etmektedir. Yaklaşım gereği söz konusu azalışın toplam tavan payını oluşturan tanımlanamayan tavan payı veya şerefiyeden hangisinden kaynaklandığına karar verilmesi ve bu kararın açıklanması gerekmektedir.

Hızlandırma (Step-up) Yaklaşımı

Uluslararası Değerleme Standartları Konseyi (IVSC), IASB'nin gerçekleştirdiği çalışmalar kapsamında şerefiyenin durumunu ele aldığı üç makale yayınlamıştır. İlk makale olan “*Is Goodwill a Wasting Asset?*” isimli çalışmada şerefiyenin sınırlı ömre sahip olmadığı ifade edilmiştir. Mevcut değer düşüklüğü yaklaşımının incelendiği ikinci makale “*Information value of the current Impairment Test: Leading or Lagging Indicator*” ismi ile yayınlamıştır. İkinci makale, mevcut yöntemin tutarsız sonuçlar verdiği ve öncü bir gösterge olmaktan ziyade gecikmeye neden olduğu ifade edilmiştir. Üçüncü ve son makale niteliği taşıyan “*Opportunities for Enhancing the Goodwill Impairment Framework*” isimli makalede Hızlandırma (Step-up) Yaklaşımının da tartışıldığı iki alternatif yaklaşım yayınlamıştır (IVSC, 2021)

Hızlandırma Yaklaşımı da Edinim Öncesi Tavan Payı Yaklaşımına benzer bir özellik taşımaktadır ve yöntemin temelini satın alma sırasında işletme içi üretilen tavan payının hesaplanması ve sonraki test döneminde, test edilen birimin defter değerine dahil edilmesi oluşturmaktadır. IVSC yaklaşımın yeni ve yenilikçi olmadığını vurgulayarak Birleşik Krallık Muhasebe Standartları Kurulunun 1998 yılında yayınladığı standarda ve IASB'nin 2017 yılında yayınladığı edinim öncesi tavan payı (Headroom) yaklaşımına atıfta bulunmuştur. (IVSC, 2021)

IASB, Hızlandırma (Step-up) Yaklaşımını Edinim Öncesi Tavan Payı Yaklaşımı ve benzerleri olarak sınıflandırmakta ve Tavan Payı (Headroom) Yaklaşımını, bu tür yaklaşımlar yerine tercih ettiğini belirtmektedir. Yaklaşımın daha az maliyetli olmasını bir avantaj olarak değerlendirmekte buna rağmen şerefiyeye yönelik korumada Tavan Payı Yaklaşımına kıyasla daha etkisiz kaldığı düşünülmektedir (IASB, 2023).

Zimni (Implied) Şerefiye Yaklaşımı

Yaklaşım zimni bir şerefiyenin hesaplanması ile şerefiyenin direkt olarak ölçülemeyeceği görüşüne dayanmaktadır. Yaklaşım zimni şerefiyenin, işletmenin bir iştirakine yaptığı yatırımın gerçeğe uygun değeri ile iştirakin net varlıklarının gerçeğe uygun değeri arasında oluşan fark ile hesaplanacağını ifade etmektedir. Zimni şerefiye yaklaşımına göre belirlenen zimni şerefiye ile şerefiyenin defter değeri arasında yapılacak karşılaştırma ile değer düşüklüğü test edilmektedir (IASB, 2023).

Doğrudan Değer Karşılaştırması (Direct Value Comparison) Yaklaşımı

Doğrudan Değer Karşılaştırması Yaklaşımı IVSC'nin yayınlamış olduğu üçüncü makalede bahsedilen iki yaklaşımdan bir diğeridir. Sezgisel ve daha az maliyetli olabileceği vurgulanan yaklaşım, şerefiye içeren bir nakit yaratan birimin satın alma sırasında hesaplanan geri kazanılabilir değeri ile değer düşüklüğü anında hesaplanan geri kazanılabilir değerinin karşılaştırılmasını temel almaktadır. Geri kazanılabilir değerinde oluşan düşüş, bir değer düşüklüğü olarak algılanacak ve şerefiyede değer düşüklüğü kaybı olarak değerlendirilecektir. IVSC doğrudan değer karşılaştırması yaklaşımının mevcut durum özelinde karışıklığa sebep olan ve maliyeti arttıran unsurlara yönelik ihtiyacı azaltacağını vurgulamıştır. (IVSC, 2021)

Fiili Nakit Akım (Subsequent Cash Flow) Testi

Fiili nakit akışları öngörülen nakit akışlarından düşükse ve nakit yaratan birimin bugünkü değerinin ölçülmesinde fiili nakit akışlarının kullanılması bir değer düşüklüğü zararının muhasebeleştirilmesine yol açacaksa, orijinal değer düşüklüğü hesaplamaları fiili nakit akışları kullanılarak yeniden gerçekleştirilecektir (IASB, 2023).

SONUÇ

Şerefiye ile ilgili tartışmalar özellikle şerefiye için amortisman uygulanması, şerefiye ile ilgili açıklamaların içeriğinin genişletilmesi ve değer düşüklüğü testinin geliştirilmesi olmak üzere üç temel başlık altında tartışılmaktadır. Birçok kuruluştan, IASB çalışmaları kapsamında görüşler istenmiş ve bilgiler toplanmıştır. Çalışmalara ait dokümanlar incelendiğinde coğrafya ve meslek farklılıklarının beklentileri çeşitlendirdiği gözlemlenebilmektedir. Paydaşlar arasında bir kesim şerefiyenin sınırlı ömre sahip bir varlık olduğunu ve amortisman ayrılması gerektiğini belirtirken bir kesim amortismandan ziyade şerefiyeye ait açıklamaların daha fazla bilgi içermesi gerektiğini ifade etmektedir. Mevcut durum itibarıyla şerefiyeye amortisman ayrılmasına yönelik herhangi bir gelişme ve karara yönelik bir girişim bulunmamaktadır.

Amortisman konusunu bir öncelik olarak görmeyen, değer düşüklüğüne yönelik çalışmalardan ziyade açıklamaların genişletilmesi ve şeffaflaştırılmasını isteyen ve özellikle yatırımcılardan oluşan bir paydaş grubu da işletme birleşmelerine yönelik süreçlerin ilgili varsayımlar ve niyetlerle birlikte şeffaf bir şekilde arttırılmasının yeterli olabileceğini ifade etmektedir. Raporlama süreci, bilgiye olan ihtiyacı ve finansal tablolara yansıtılmayan değerlere yönelik istekleri karşılamak adına evrim geçirmektedir. Paydaşların, özellikle beklenti ve varsayımların nispeten daha yüksek olduğu bu konuda bilgiye yönelik istekleri oldukça makul görülmektedir. Konu işletmeler tarafından ele alındığında durum farklılaşmaktadır. İşletmelerden talep edilen bilgilerin bir kısmı işletmeleri rekabet açısından öne geçiren kararları içermektedir ve gizlilik işletmeler açısından önem kazanmaktadır. Bu aşamada işletmelerin bazı bilgileri vermek istememeleri de oldukça anlaşılır bir durumdur. IASB konu hakkında, işletmeler için kritik öneme sahip olanlar haricinde kalan, işletme satın alma süreçlerine yönelik bilgilerin açıklamalarda yer almasına yönelik çalışmaların dikkate alınacağı ifade etmiştir.

Açıklamalarda gerçekleştirilecek iyileştirmelerin ve sunulacak bilgilerin ne kadar yeterli olacağı başka bir tartışma konusudur çünkü edinim ile ilgili olarak sağlanan bilgilerin yanı sıra işletme birleşmesinin başarısı ve beklenen sinerjiye yönelik varsayımların içerisinde işletmenin mevcut nakit yaratan birimlerinin durumu da önem kazanmaktadır. Bu durum da işletme içinde yaratılan şerefiyenin önemini sorgulanmasına neden olacaktır. Standartlara göre işletme içerisinde yaratılan şerefiyenin yansıtılmaması, edinim ile sahip olunan nakit yaran birimin şerefiyesinin hesaplanması, edinim sonrasında iki nakit yaratan birimin bir araya geldiğinde oluşacak değer düşüklüğünün net bir şekilde hangi sebepten veya hangi birimden kaynaklandığının bilinmemesi gibi önemli bir sorun olarak mevcut yöntemin içerisinde devam edecektir.

Açıklamalarda gerçekleştirilecek iyileştirmelerin bazı paydaşların endişelerine son vereceği aşikâr olsa da değer düşüklüğüne yönelik yaklaşımlar geliştirilmediği sürece açıklamalarda yapılacak iyileştirmelerin sorunun çözülmesi açısından yeterli olması mümkün gözükmemektedir. IASB'nin çalışmaları genel olarak değer düşüklüğü testinin iyileştirilmesine yönelik olarak gerçekleşmiştir. Çalışmalarda özellikle tavan payı (headroom) kavramının ön plana çıktığı görülmektedir. Tavan payı yaklaşımı ile şerefiyeye bir kalkan oluşturulmak istendiği belirtilmektedir. Şerefiye, varlıklar içerisinde ayrı bir standarda sahip olmayan, değer artışının söz konusu olmadığı ve değer azalışına uğraması halinde koşulların eski haline dönmesi durumunda söz konusu değer düşüklüğünün iptalinin mümkün olmadığı bir varlık türüdür. Görüldüğü üzere şerefiye tutarında gerçekleşecek bir değer düşüklüğünün geri döndürülmesi mümkün değildir ve bu durum yapısı itibarıyla sorun yaratmaktadır. IASB tavan payı ile bir noktada bu sorunu aşmayı amaçlamaktadır. Aynı zamanda daha önce bahsedilen işletme içinde yaratılan şerefiyenin hesaplanmaması sorununu da tavan payı yaklaşımı ile aşmaya çalışılmaktadır. Edinim Öncesi Tavan Payı yaklaşımı ile başlayan süreç, yaklaşımda belirlenen tavan payının bir kereye mahsus belirlenmesi ve değişimlere cevap vermemesi nedeniyle revize edilmiş ve tavan payının güncellenmesi ile edinim öncesi kavramını geride bırakarak tavan payı yaklaşımı olarak sunulmuştur.

Mevcut yaklaşım ve standartlar hakkında birçok paydaşın konuya dair farklı endişeler duyduğu ortadadır. Bu endişelerin IASB tarafından dikkate alınması ve konu hakkında sürekli çalışmalar yapılması paydaşlar tarafından takdirle karşılanırsa da henüz değişen bir durum söz konusu değildir. Değer düşüklüğünün iyileştirilmesine yönelik çalışmalarda katılımcıların önemli bir kısmı maliyet fayda analizine vurgu yapmaktadır. Bu kapsamda bir işletmenin veya varlığın değerinin belirlenmesi için önemli varsayımlar gerektiği ve bu varsayımlar için önemli çalışmalara gerek duyulacağı unutulmamalıdır. Değerleme içeren süreçlerin birçoğu işletmelere belli bir maliyet ve süreçlerde karışıklık yaratacak potansiyele sahiptir. İşletmelere ek bir maliyetin oluşturulmamasına yönelik istekler özellikle değerlemenin önem taşıdığı şerefiye ve değer düşüklüğünün belirlenmesi konusunda standart ile ilgili karar vericilerin karar alanlarını sınırlandırmaktadır.

Maddi olmayan duran varlıkların artan önemi, işletme birleşme ve satın alma sayılarında yaşanan artış gün geçtikçe şerefiye konusundaki tartışmaları daha da arttırmaktadır ve ilerleyen dönemlerde daha da arttıracaktır. Dijitalleşmenin etkisi ile ortaya çıkan birçok potansiyel varlık özellikle tanımlanamadıkları sürece konunun önemini başka bir boyuta taşıma potansiyeline sahiptir. Şerefiye ve değer düşüklüğü konusu ile bu kapsamda değerlendirme kavramına yönelik yaklaşımların daha fazla ele alınması, değerlendirme sürecinde yaşanan subjektif süreçlerin bir nebze olsun kontrol edilebilmesi ve bu süreçlerde yapılacak değişikliklerin yanı sıra işletmelere yaratılacak maliyetin biraz daha göz ardı edilmesi çalışmaların hızlanabilmesi açısından fayda sağlayabilecek unsurlar olarak değerlendirilebilmektedir.

Tavan payı yaklaşımı yeterli görülmesi de işletme içinde yaratılan şerefiyeyi dikkate alınması açısından değerlidir. Gerçekleştirilecek geliştirme çalışmalarında işletme içerisinde yaratılan şerefiyenin dikkate alınması, birleşme sonrası oluşacak durumun doğru analiz edilebilmesi için kritik öneme sahiptir. Geliştirme çalışmalarına yönelik olarak bir başka kritik unsur da değerlendirme yaklaşımlarına yönelik düzenlemelerdir. Değerleme

yaklaşımları genellikle süreç içerisinde çeşitli varsayımları ve beklentileri barındırmaktadır. Bu durum subjektif değerlendirmelere ve iyimser yaklaşımlar sonucunda yanlış sonuçlara yol açabilmektedir. Şerefiye ve değer düşüklüğünün hesaplanması sürecinde değerlendirme kritik bir öneme sahiptir. Bu nedenle standartların değerlendirme süreçlerine yönelik olarak çalışmalar yürütmesi, nispeten subjektif değerlendirmelerden belli ölçüde arındırılmış yöntemlerin belirlenmesi, işletmelere oluşturacağı maliyet ve karışıklığın azaltılması bakımından sürecin hızlanmasına fayda sağlayabilecek unsurlardan biridir.

Edinim sonrası nakit yaratan birimlerde oluşan değer düşüklüğünün şerefiyeden karşılanması, geri kazanılabilir değer bulunması aşamasında yönetimin iyimser bir bakış açısı ile subjektif değerlendirmelerde bulunma olasılığı, işletme içerisinde yaratılan şerefiyenin dikkate alınmaması, maddi olmayan varlıklara yönelik tanımlama şartları ve tanımlanamayan varlıkların durumları gibi konular dikkate alındığında tartışmaların uzunca bir süre devam edeceği ve alınacak kararların da ilerleyen zamanlarda yeniden tartışmaya açılabileceği oldukça muhtemeldir.

Gelinen noktada nakit yaratan birimlere yönelik değerlendirme süreçlerinin daha net ve anlaşılabilir şekilde düzenlenmesi ve standartlara bağlanması son derece önemlidir. İşletme içerisinde yaratılan şerefiyenin standartlar tarafından göz ardı edilmesi bir sorun yaratmaktadır. Edinim sürecinde mevcut ve yeni edinilen nakit yaratan birimler arasında eşdeğer bir uygulamanın oluşturulması önem kazanmaktadır ve değer düşüklüğü durumunda bu durumun hangi nedenler ile oluştuğunun doğru belirlenmesi kritik bir öneme sahiptir. Öncelikli olarak değerlendirme sürecinin standartlar tarafından netleştirilmesi ve mümkün mertebe bir standarda bağlanması gerekmektedir.

Maliyet fayda analizleri dikkate alınarak konunun öneminin göz ardı edildiği gözlemlenmektedir. Bu yaklaşım ilerleyen dönemlere ertelenen bir probleme işaret etmektedir. Teknolojide yaşanan değişimler ile dünyanın değişen varlık yapısı içerisinde tablolarla yer verilemeyen maddi olmayan ve muhasebeleştirilmeyen varlıkların oranı ve önemi artmaktadır. Bu kapsamda birleşmeler ile birlikte edinim sürecinde fiziksel olarak kayıt altına alınmayan varlıkların değerleri şerefiyeye yansımakta ve şerefiyenin tablolardaki önemi artmaktadır. İşletmeler açısından maliyetli olduğu düşünülen adımların, maliyet oluşturması korkusu ile atılmaması hem işletmeler hem de ekonomi üzerinde daha büyük maliyetlere yol açabilme potansiyeline sahiptir. Tavan payı yaklaşımı ile birlikte şerefiyenin değer düşüklüğü karşısında korunmasına yönelik atılan adım mevcut yaklaşıma göre ilerleme ifade etmektedir fakat yeterli görülmemektedir. Yeni yaklaşımların daha sağlıklı oluşturulabilmesi adına standartların şerefiyeyi diğer varlıklardan ayırarak istisna olarak değerlendirdiği göz önüne alındığında şerefiye ve şerefiyeyi oluşturan unsurların daha net ortaya konması gerekmektedir. Bu gereklilikle birlikte varlıklar açısından değerlendirme sürecine yönelik yeni bir standardın oluşturulması veya değerlendirme sürecine yönelik yeni düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Edinim öncesi ve sonrası durumların karşılaştırılabilmesi açısından sürekli bir değerlendirme yaklaşımının gerekliliği göz ardı edilmemelidir. Değer düşüklüğü testine yönelik çalışmaların verimli bir şekilde devam edebilmesi adına şerefiyeye bakış açısında ve değerlendirme sürecinde düzenlemelerin yapılması bir ön şart olarak değerlendirilmelidir.

KAYNAKÇA

- European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG). (2017). *Goodwill Impairment Test: Can It Be Improved?*. Erişim adresi: <https://www.efrag.org/sites/default/files/sites/webpublishing/SiteAssets/Goodwill%20Impairment%20Test%20Can%20it%20be%20improved.pdf>
- European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG). (2018). *EFRAG Research Project Goodwill – Impairment and Amortisation*. Erişim adresi: <https://www.efrag.org/en/projects/efrag-research-project-goodwill-impairment-and-amortisation/concluded> Erişim Tarihi: 01.08.2024
- Hong Kong Institute of Certified Public Accountants (HKICPA). (2020). *Goodwill: Improvements to Subsequent Accounting and an Update of the Quantitative Study (Research Paper March)*. Erişim Adresi: https://www.hkicpa.org.hk/-/media/HKICPA-Website/New-HKICPA/Standards-and-regulation/SSD/07_Major-projects/goodwill/rp_goodwill20.pdf
- International Accounting Standards Board (IASB). (2016). *Goodwill and impairment (Agenda Paper 18A)*. Erişim Adresi: <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/meetings/2016/may/iasb/goodwill-and-impairment/ap18a-goodwill-and-impairment.pdf>
- International Accounting Standards Board (IASB). (2017a). *Goodwill and impairment (Agenda Paper 18D)*. Erişim Adresi: <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/meetings/2017/july/iasb/ap18d-goodwill-impairment.pdf>
- International Accounting Standards Board (IASB). (2017b). *Improving the effectiveness of the impairment test (Agenda Paper 5B)*. Erişim Adresi: <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/meetings/2017/september/asaf/goodwill-and-impairment/ap5b-improvin-effectiveness-of-impairment-test.pdf>
- International Accounting Standards Board (IASB). (2017c). *Impairment: Revised approach (Agenda Paper 18B)*. Erişim Adresi: <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/meetings/2017/october/iasb/goodwill-and-impairment/ap18b-impairment-revised.pdf>
- International Accounting Standards Board (IASB). (2017d). *Goodwill and impairment (Agenda Paper 18C)*. Erişim Adresi: <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/meetings/2017/december/international-accounting-standards-board/ap18c-gi.pdf>
- International Accounting Standards Board (IASB). (2018). *Goodwill and impairment (Agenda Paper 05)*. Erişim Adresi: <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/meetings/2018/april/asaf/asaf-05-goodwill-and-impairment-april-2018.pdf>
- International Accounting Standards Board (IASB). (2021a). *Effectiveness of the impairment test (Agenda Paper 18B)*. Erişim Adresi: <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/meetings/2021/may/iasb/ap18b-effectiveness-of-the-impairment-test.pdf>
- International Accounting Standards Board (IASB). (2021b). *Effectiveness of the impairment test: Background and feasibility of designing a different impairment test (Agenda Paper 18B)*. Erişim Adresi: <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/meetings/2021/july/iasb/ap18b-effectiveness-of-impairment-test-background-and-feasibility-of-designing-a-different-impairment-test.pdf>

- International Accounting Standards Board (IASB). (2023). *Feasibility of designing a different impairment test (Agenda Paper 18B)*. Erişim Adresi: <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/meetings/2023/may/iasb/ap18b-bcdgi-feasibility-of-designing-a-different-impairment-test.pdf>
- International Organization of Securities Commissions (IOSCO). (2023). *Recommendations on Accounting for Goodwill*. Erişim Adresi: <https://www.iosco.org/library/pubdocs/pdf/IOSCOPD753.pdf>
- International Valuation Standards Council (IVSC). (2021). *Opportunities to Enhance the Goodwill Impairment Framework*. Erişim Adresi: <https://www.ivsc.org/wp-content/uploads/2021/09/Perspectivespaper-OpportunitiesforEnhancingtheGoodwillImpairmentFramework.pdf>
- Özerhan, Y., & Sultanoğlu, B. (2021). Şerefiyenin Raporlanmasına Yönelik IASB'nin Yaptığı İyileştirme Çalışmaları ve Mevcut Uygulamanın BIST 50 İşletmeleri Kapsamında Değerlendirilmesi. *The Journal of Accounting and Finance* 93-112. <https://doi.org/10.25095/mufad.936901>
- Peters S.J. (2021). *Goodwill: Investor Perspectives Improve Disclosures, Rather Than Revert To Amortization*. CFA Institute. Erişim Adresi: <https://rpc.cfainstitute.org/-/media/documents/survey/cfa-goodwill-survey-without-appendices-2021.pdf>
- Sarıoğlu, K., & ESEN, Ö. M. (2007). İşletme Birleşmelerinde Şerefiyenin Muhasebeleştirilmesi ve Raporlanması. *Yönetim Dergisi:İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme İktisadı Enstitüsü*, 18(57), 44-54.
- Satım, L., & Süphandağ, C. (2010). Şerefiyenin Vergisel Açıdan Değerlendirilmesi. *Vergi Raporu Dergisi*, 131, 38-42.
- Türk Dil Kurumu (TDK). *Türkçe sözlük*. Erişim Adresi: <https://sozluk.gov.tr> Erişim Tarihi: 01.08.2024
- TFRS 3 İşletme Birleşmeleri 15/01/2019 tarih ve 30656 sayılı Resmî Gazete
- TMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü 18/03/2006 tarih ve 26112 sayılı Resmî Gazete

Etik Metni: Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazara aittir. Bu çalışma etik kurul onayı gerektirmeyen bir çalışmadır.

Yazar(lar)ın Katkı Oranı Beyanı: Yazarın katkı oranı %100'dür.

KATKI ORANI	KATKIDA BULUNAN YAZAR(LAR)
Fikir ve Kavramsal Örgü	Özgür Ekin SUCU
Literatür Tarama	Özgür Ekin SUCU
Yorum	Özgür Ekin SUCU
Sonuç	Özgür Ekin SUCU

Finansal Destek: Bu çalışmanın yazım sürecinde katkı ve/veya destek alınmamıştır.

Bilgilendirilmiş Onam Beyanı: Çalışmaya katılan katılımcı bulunmamaktadır

Veri Kullanılabilirlik Beyanı: Makale ile ilgili tüm veriler makalenin içinde yer almaktadır.

Çıkar Çatışması: Yazarın araştırma ile ilgili diğer kişi, kurum ve kuruluşlarla ve yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Bu eser CC BY (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.tr>) ile lisanslanmıştır.

Sorumluluk Reddi/Yayıncı Notu: Tüm yayınlarda yer alan ifade, görüş ve veriler yazar(lar) ve katkıda bulunan(lar)ın görüşleridir. IJOESS ve/veya editör(ler), içerikte belirtilen herhangi bir fikir, yöntem, talimat veya üründen kaynaklanan kişiler veya mülke yönelik zararlardan ve ihlallerden sorumlu değildir.